

Landskap: Blekinge Upptecknat av: P. Österlin.
 Härad: Östra härad Adress: Lund
 Socken: Kristianopel Berättat av Emma Andersson
 Uppteckningsår: 1938 Född år 1870 i Kalmar län

*Uppteckningen rör*Meddelaren.

Pelle Gåte. - De döda manas upp. 1.

Pojken och den onde. 4.

Visor:

Pigan som trampade på brödet. 5.

"Sara i sandgropen." 6.

Visan om "Sven pelle"..... 13.

ACC. N:R. 5907

Landskap: Blekinge Upptecknat av: P. Österlin
Härad: Östra härad Adress: Lund
Socken: Kristianopel Berättat av: Emma Andersson
Uppteckningsår: 1938 Född år 1870 i Kalmar län.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

1.

Meddelaren.

Emma Andersson är född på Värnanäs i s. Möre härad i Kalmar län, och där har hon också växt upp. Det är först på senare år som hon kommit till Kristianopel, där hon bor i en liten stuga inne i själva byn tillsammans med sin son, som äger stugan, och en dotter. Den tradition hon kan meddela tillhör alltså egentligen det härad, som ligger norr om Östra härad, men som väl icke i väsentlig grad torde skilja sig från den blekingska. Emma Andersson är en stillsam liten gumma, som inte gärna berättar något varken om sig själv eller andra. Säkert vet hon emellertid åtskilligt, och hon skulle nog meddela mer än vad här har kunnat upptecknas, om hon inte haft dåligt samvete över att syssla med gammalt skrock och gamla visor.

ACC. N:R. **5907**

Landskap: Blekinge Upptecknat av: P. Österlin
Härad: Östra härad Adress: Lund
Socken: Kristianopel Berättat av: Emma Andersson
Uppteckningsår: 1938 Född år 1870 ; Kalmar län

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

2.

Hennes dotter är "religiös" och läsare, och Emma Andersson vet att det hon till slut meddelar icke är sådant som hon borde sysla med. Visorna läser hon ur minnet, raskt och med en nästan mässande ton. Historierna komma mera tveksamt, och när hon berättat två, avbryter hon sig plötsligt och säger att hon nu inte har mer att berätta. En direkt parallell till historien om Pelle Gåte har meddelats av Anna Fågelberg (upptecknad 1938, kallad "Opp igen - de döda manas upp.") Sistnämnda meddelare har även meddelat fragment av visorna "Pigan som trampade på brödet" och "Sara i sandgropen", vilka Emma Andersson meddelat fullständigt.

ACC. N:R. 5907

Landskap: Blekinge Upptecknat av: P. Österlin
Härad: Östra härad Adress: Lund
Socken: Kristianopel Berättat av: Emma Andersson
Uppteckningsår: 1938 Född år 1870 i Kalmar län

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

—
3.

Emma Andersson

i dörren till sin stuga i Kristianopel.

Magaliv I:7:59

Skriv endast på denna sida!

ACC. N.R. 5907

Landskap: Blekinge Upptecknat av: P. Österlin
Härad: Östra härad Adress: Lund
Socken: Kristianopel Berättat av: Emma Andersson
Uppteckningsår: 1938 Född år 1870 i Kalmar län

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

4

Pelle Gåte.- De döda manas upp.

På ett ställe bodde en gång en gammal gubbe som hette Pelle Gåte. Han var ovän med en annan gubbe som bodde där i närheten. Så hände det sig att Pelle Gåte dog och blev begravnen - alldeles som sig bör. Men en dag kom Pelle Gåtes ovän förbi kyrkogården. Och han ropade in över kyrkogårdsmuren: "Opp med er alihop, och du Pelle Gåte efter." Och upp kom de allesamman, och sist kom Pelle Gåte. Då skrek Pelle Gåte: "Ack om du hade sagt, att jag hade fått vara före, ack om du hade sagt, att jag hade fått vara före." Men han fick allt vackert bli där han var, efter alla de andra. Hade han kommit före, så hade han kunnat få tag i sin ovän, och då hade han säkert rivit ihjäl honom.

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R. 5907

Landskap: Blekinge Upptecknat av: P. Österlin
Härad: Östra härad Adress: Lund
Socken: Kristianopel Berättat av: Emma Andersson
Uppteckningsår: 1938 Född år 1870 i Kalmar län

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

5

Pojken och den Onde.

Vid ett gille var där bland gästerna en pojke, som inte var vidare gudfruktig av sig, men han var också känd för att inte vara den, som blev rädd i första taget. På kvällen måste den där pojken gå ut ett tag, och då såg han ett föremål, högt som ladan där han stod. Då ropade pojken: "Är du av Gud, så gack, men är du av Fan, så statt." Då växte föremålet, så folket som kommit till kunde inte se änden på det. Och för att bli av med otyget måste man gå efter prästen. Han var den ende, som kunde mana bort det.

ACC. N:R. 5907

Landskap: Blekinge Upptecknat av: P. Österlin
Härad: Östra härad Adress: Lund
Socken: Kristianopel Berättat av: Emma Andersson
Uppteckningsår: 1938 Född år 1870 i Kalmar län

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

—*—
6.

Pigan som trampade på brödet.

Med sorgsen ton jag sjunga vill
Om ett förfärligt under,
Du som det hör, märk noga till,
Och minns det alla stunder,
I Sibbau by vid Pine strand
I Pommern, det tyska land,
Skall denna saken vara händer.

En fattig bonde bodde där,
Och barn han hade många,
Som gjorde honom stort besvär -
Om bröd han nödgas gånga.
Den äldsta dottren av sin far
Samt mor och syskon avsked tar
Och ger sig ut att tjäna.

Densamma kände icke sig
När hon sig själv fick råda
Men rusad' oförsiktig
I kropps- och själavåda
Ty all sin lön hon kunde få,
Till ståt och prakt den skulle gå
Och till högfärdig levnad.

ACC. N:R. 5907

Landskap: Blekinge Upptecknat av: P. Österlin
Härad: Östra härad Adress: Lund
Socken: Kristianopel Berättat av: Emma Andersson
Uppteckningsår: 1938 Född år 1870 i Kalmar län

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

7.

Husbonden sade: "Piga kär,
Låt sådant högmod falla.
Betänk dig av vad folk du är,
Vad skall man dig väl kalla?
Blir något övrigt av din lön.
Så giv din far, det är min bön,
Han tigger ju sin föda."

En tid därefter hände sig
Att gamle fadren dödde.
Då modren, som sig ömkelig
På käpp och krycka stödde
Bad dottren, som var tämligt rik,
Till graven hjälpa far sins lik,
Som barnslig dygd befaller

Hon hade då på fjorton år
Sig mycket gott förvärvat
Om ej med högmodssynden svår
Guds godhet hon fördärvat,

ACC. N:R. 5907

Landskap: Blekinge Upptecknat av: P. Österlin
Härad: Östra härad Adress: Lund
Socken: Kristianopel Berättat av: Emma Andersson
Uppteckningsår: 1938 Född år 1870 i Kalmar län

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

—*—
8.

"Jag bör på nästa marknadsdag
Mig nya kläder köpa,
Ej höves det dock mig att jag
Mitt mynt om lån skall löpa,
Hur jag går klädder var man ser,
Stor sak vad grav man gubben ger,
Ej någon därom sköter."

Då hennes fru slik hårdhet såg
Hon mera ädelt tänkte,
Barmhärtig i sin hela håg
Hon mat och penningar skänkte,
Varav den arma kvinnan då
Hugsvalad månne genast gå
Sin döda att begrava.

Till fadder pigan bjuden blev
Och väl sig därför prydde,
Gav Gud och dygden skiljebrev
Och högfärdsanden lydde.
Dess fru gav henne tvenne bröd
Att ge sin mor, som led stor nöd
Och sådan hjälp behövde.

ACC. N:R. **5907**

Landskap: Blekinge Upptecknat av: P. Österlin
Härad: Östra härad Adress: Lund
Socken: Kristianopel Berättat av: Emma Andersson
Uppteckningsår: 1938 Född år 1870 i Kalmar län

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

9.

När hon ett stycke hade gått
Och harmsen bröden burit,
Sin frus barmhärtighet försmått,
På modren häftigt svurit,
Kom hon där vägen oren var.
Tänk, vad för medel då hon tar
Att röda skorna spara.

Här fanns ej sten, här fanns ej spång,
Varpå hon kunde kliva,
Gå kring blev vägen alltför lång,
Hon vill ej smutsig bliva.
Ty lägger hon de bröden så
Att hon på dem kund' torrskodd gå.-
Men hämnden resan sträckte,

Dess fötter fastna genast kvar
Då hon på brödet träder,
Förgäves hon på benen drar,
Hon bannar, svär och häder,
Ty som en stor och jordfast sten
Orörlig är då hennes ben,
I marken de sig ock fäste.

ACC. N:R. 5907

Landskap: Blekinge Upptecknat av: P. Österlin
Härad: Östra härad Adress: Lund
Socken: Kristianopel Berättat av: Emma Andersson
Uppteckningsår: 1938 Född år 1870 ; Kalmar län

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

—
10.

När hon sig således straffad ser
Begynner hon att gråta,
Av jord och himmel hjälp hon ber
Med bleka kinder våta,
Allt folk till kyrkan skulle gå
En sådan syn att se uppå
Och för varann förkunna.

Vid slutad gudstjänst folket går
Att detta under skåda,
Man ser vad synderskan hon står,
Och kan sig intet råda,
Om hjälp hon tigger varje man,
De bjuda till, men ingen kan
Dess fot från marken röra.

De fromma rådde henne till
Att allvar bättringngöra,
Bekänna synden, ty då vill
Gud arma syndare höra.
Hon ropte då: "Jag arma barn,
Som så mig snärt i syndens garn,
För tjänsten jag nu lönas.

ACC. N:R. 5907

Landskap: Blekinge Upptecknat av: P. Österlin
Härad: Östra härad Adress: Lund
Socken: Kristianopel Berättat av: Emma Andersson
Uppteckningsår: 1938 Född år 1870 i Kalmar län

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

—
//.

O, människor som på mig se
Låt detta eder lära,
Att man bör Gudi dyrkan ge,
Föräldrar skall man ära.
Fly högmod som en rot till allt
Som görs emot vad Gud befallt
Blin av min ofärd visa.

Knappt kunde hon de sista ord
Med bruten röst framföra,
Förrän den eljest fasta jord
Begynte sig att röra.
Hon knäppte sina händer hop
Och skönk så neder i en grop
Som henne strax betäckte.

O människor, betänken er,
Högfärden låter fara.
Och girigheten som man ser,
Är ock en farlig snara.
Låt pigans ofärd varna er
Från synd och stolthet mer och mer
Till dygd och gudlig levnad.

ACC. N:R. 5907

Landskap: Blekinge Upptecknat av: P. Österlin
Härad: Östra härad Adress: Lund
Socken: Kristianopel Berättat av: Emma Andersson
Uppteckningsår: 1938 Född år 1870 i Kalmar län

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

—*—
12

Visan om pigan som trampade på brödet är mycket gammal. Även om man inte kan säga när den skrevs eller vem som var författaren. Emma Andersson hörde den första gången som fjorton år gammal flicka. Det var en åttioårig gumma som då läste den för henne, och hon hade i sin tur hört den som barn.

ACC. N:R. 5907

Landskap: Blekinge Upptecknat av: P. Österlin
Härad: Östra härad Adress: Lund
Socken: Kristianopel Berättat av: Emma Andersson
Uppteckningsår: 1938 Född år 1879 i Kalmar län

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

13.

" Sara i sandgropen "

Det var en fattig flicka
Som tjänte för sitt bröd,
Sin far och mor hon skickar
Utav sitt överflöd,
I hjärtat bar hon stämpel:
Jag är i Gud förnöjd,
Att vistas i Guds tempel
Var hennes högsta fröjd.

Den flickans namn var Sara
Som hon i dopet fått,
Hon ut bland världens skaror
Från fädershyddan gått,
Ifrån en fattig koja
Där fattigdomen bor,
Och många syskon stoja
Kring en fattig far och mor.

Hon glad var morgon begynner
Sina sysslor i sitt kall,
När dagens afton skymmer
Då hon upphöra skall
Hon trött till vilan länder
Omhyllad av nattens flor
En suck till himlen sänder
Där hennes väktare bor.

Skriv endast på denna sida!

5907

ACC. N:R. _____

Landskap: Blekinge Upptecknat av: P. Österlin
Härad: Östra härad Adress: Lund
Socken: Kristianopel Berättat av: Emma Andersson
Uppteckningsår: 1938 Född år 1870 i Kalmar län

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV—*—
14.

Nu i sällskap Sara skulle
Med andra gå en dag
Till branten av en kulle
Uti en sandig grav
Att utur gropens sköte
Till vägen hämta sand,
Men innan kvällens möte
Hon trycks av dödens band.

En sten tillreds att falla
Låg tätt vid gropens brädd,
Den fruktades av alla,
Men Sara var ej rädd
Ej trodde hon att stenen,
Som där så stilla stod,
Skulle krossa dessa benen
Eller pressa detta blod.

Men ack, bland ungdomsskaran,
Bland ynglingarnas hop,
Vem där beräknar faran, förutan var
Förutan varningsrop?
Ack, oförsiktig skara
Bland ynglingar och mör,
Kom, speglen er i Sara,
Som så förtidigt dör.

ACC. N:R. 5907

Landskap: Blekinge Upptecknat av: P. Österlin
Härad: Östra härad Adress: Lund
Socken: Kristianopel Berättat av: Emma Andersson
Uppteckningsår: 1938 Född år 1870 i Kalmar län

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

15

Höga nödrop Gustaf sände
Att det skalv i skogens famn,
Eko blott tillbaka vände.
Men ingen, ingen man,
Än högre rop hörs skalla
Från hans förskräckta bröst
Om hjälp, ty nöden kallar:
Den hårt tryckta vill bli löst.

Snart kom från alla kanter
Dit ropet trängt sig fram
Folk ifrån dal och branter,
Snart stod där tretton man,
Av ömkan hjärtan brunno
När de den usla ser.
Medömkans tårar runno
Från deras ögon ner.

De fattade i stenen
Med styrka, arm och kraft,
Och lossade den arma,
Som satt så hårt och fast.
Från bädden kall och blodig.
Från stenen tung och svår
Den usla de nu togo
Och ryste för dess sår.

5907

ACC. N:R.

Landskap: Blekinge Upptecknat av: P. Österlin,
 Härad: Östra härad Adress: Lund
 Socken: Kristianopel Berättat av: Emma Andersson
 Uppteckningsår: 1938 Född år 1870 i Kalmar län

LUNDS UNIV.
 FOLKMINNES-
 ARKIV

16.

Uti ett lakan stilla
 Den usla bars nu hem,
 Som krossad var så illa
 I nästan varje lem.
 I bröstet hjärtat hoppar
 Och pulsen häftigt slår,
 Från ögon tårar droppa-
 Hon på sig själv ej rår.

Hon lade sig nu neder
 Och sad' till dem som bar:
 Ack, hälsa, er jag beder
 Min ömma mor och far.
 Om jag ej får omfamna
 Dem som jag vill och bör.
 Så säg dem att jag hamnar
 I himlen när jag dör.

Och mina syskon kära
 Jag ber er hälsa dem,
 Om de är fjärran eller nära,
 Bland faror sväva än.
 Och alla mina vänner,
 Rik, fattig, stor och små,
 Så många som mig känner,
 Varhelst det vara må.

ACC. N:R. **5907**

Landskap: Blekinge Upptecknat av: P. Österlin
Härad: Östra härad Adress: Lund
Socken: Kristianopel Berättat av: Emma Andersson
Uppteckningsår: 1938 Född år 1870 i Kalmar län

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

17.

En yngling av den hopen,
Som skådat Saras nöd
Och lossat henne ur groppen
Och fruktade dess död,
För vagn han hästen spände
Och for som vinden bort,
Med läkare han lände
Tillbaka innan kort.

Men fruktlös var all möda,
Oläkligt blev dess sår.
TY snart ibland de döda
Ävi Sara räkna får.
Sex dagar efter detta
Hörs Rödeby klockas ljud
Förkunnande det rätta
Att Sara var hos Gud.

Här låg en vissnad blomma
Av Skördarns lia fälld,
Som redan bland de fromma
Inför Guds tron är ställd.
Hon föll i blomstringsåren
Av ödets hårda slag
Men blommor nu i våren
I evig, evig dag.

ACC. N:R. 5907

Landskap: Blekinge Upptecknat av: P. Österlin
Härad: Östra härad Adress: Lund
Socken: Kristianopel Berättat av: Emma Andersson
Uppteckningsår: 1938 Född år 1870 i Kalmar län

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

18.

Om någon önskar veta
Vem visan haver gjort,
Så skall jag namnet nämna
Fast ej det låter stort:
Ett M, två S jag skriver
I namnet intial,
Och bonde plogen driver
I en poetisk dal.

Nu slutar jag att sjunga
Min visa denna gång,
Den, som har bättre tunga,
Han sjunge bättre sång.
Den bättre kunskap äger
Sjung ej som jag så kort,
Farväl till slut jag säger
Och lägger visan bort.

ACC. N.R. 5907

Landskap: Blekinge Upptecknat av: P. Österlin
Härad: Östra härad Adress: Lund
Socken: Kristianopel Berättat av: Emma Andersson
Uppteckningsår: 1938 Född år 1870 i Kalmar län

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

19.

Emma Andersson berättar, att hon hört visan
" Sara i sandgröpen " när hon var 16 år gammal av en mycket
gammal gumma, som hette Sofia Hultman. Hon lärde henne den en
gång när hon stod och manglade, - " Gustaf ", som omnämnes i
sjunde versens första rad , är en dräng, kamrat till Sara.
Han körde fram det grus man hämtade i sandgröpen.-

Diktens författare, som i sista versen omtalar
sina initialer med orden " Ett M, två S jag skriver - i nam-
net intial - ", uppgives vara Saras fästman. Han hette Mag-
nus Svensson.

ACC. N:R. 5907

Landskap: Blekinge Upptecknat av: P. Österlin
Härad: Östra härad Adress: Lund
Socken: Kristianopel Berättat av: Emma Andersson
Uppteckningsår: 1938 Född år 1870 i Kalmar län

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

—*—
20.

Visan om "Sven Pelle," som egentligen hette Sven Pettersson
och var från Övraby, Söråkra.

En visa vill jag sjunga
Som rogar mig ibland,
Den handlar om en bonde,
Sven Belle hette han.
I Övraby han bodde
Uti sitt stora slott,
Och döttrar har han många -
Två har han giftat bort.

Den äldsta var bortgifter
Och redan bruden stått,
Och skrivet uppå penningar
Det har hon redan fått.
Det var femtusen kronor
Och så ett stycke skog
Och annat mycket mera
Av både smått och stort.

ACC. N:R. 5907

Landskap: Blekinge Upptecknat av: P. Österlin
Härad: Östra härad Adress: Lund
Socken: Kristianopel Berättat av: Emma Andersson
Uppteckningsår: 1938 Född år 1870 i Kalmar län

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

21.

Sent om en afton det blåste kallan vind
Då stego där två främmande
Uti Sven Pelles hem,
När de sitt ärende uträttat
Och ville sedan gå,
Då bjöd Sven Pelle Lundberg
Allt uppå en sup,

De gingo sedan båda
Igenom dörren ut,
Och sedan tog med Lundberg
Livet hastigt slut.
Med en snara omkring halsen -
Och den satt länge kvar,
Och sedan fick han vila
Uti den stenbelagda grav,

De trodde han var gömder
För tid och evighet,
Men han är redan funnen
Som var och en väl vet

ACC. N:R. 5907

Landskap: Blekinge Upptecknat av: P. Österlin
Härad: Östra härad Adress: Lund
Socken: Kristianopel Berättat av: Emma Andersson
Uppteckningsår: 1938 Född år 1870 i Kalmar län

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

—*—
22.

Sen blev de båda häktade,
Sven Pelle och hans son.
Nu sitta de på Kalmar cell
Och vänta på sin dom.
Sven Pelle, som har varit
En dum och dålig drög,
Vi önska honom alla
En glad och trevlig död.